

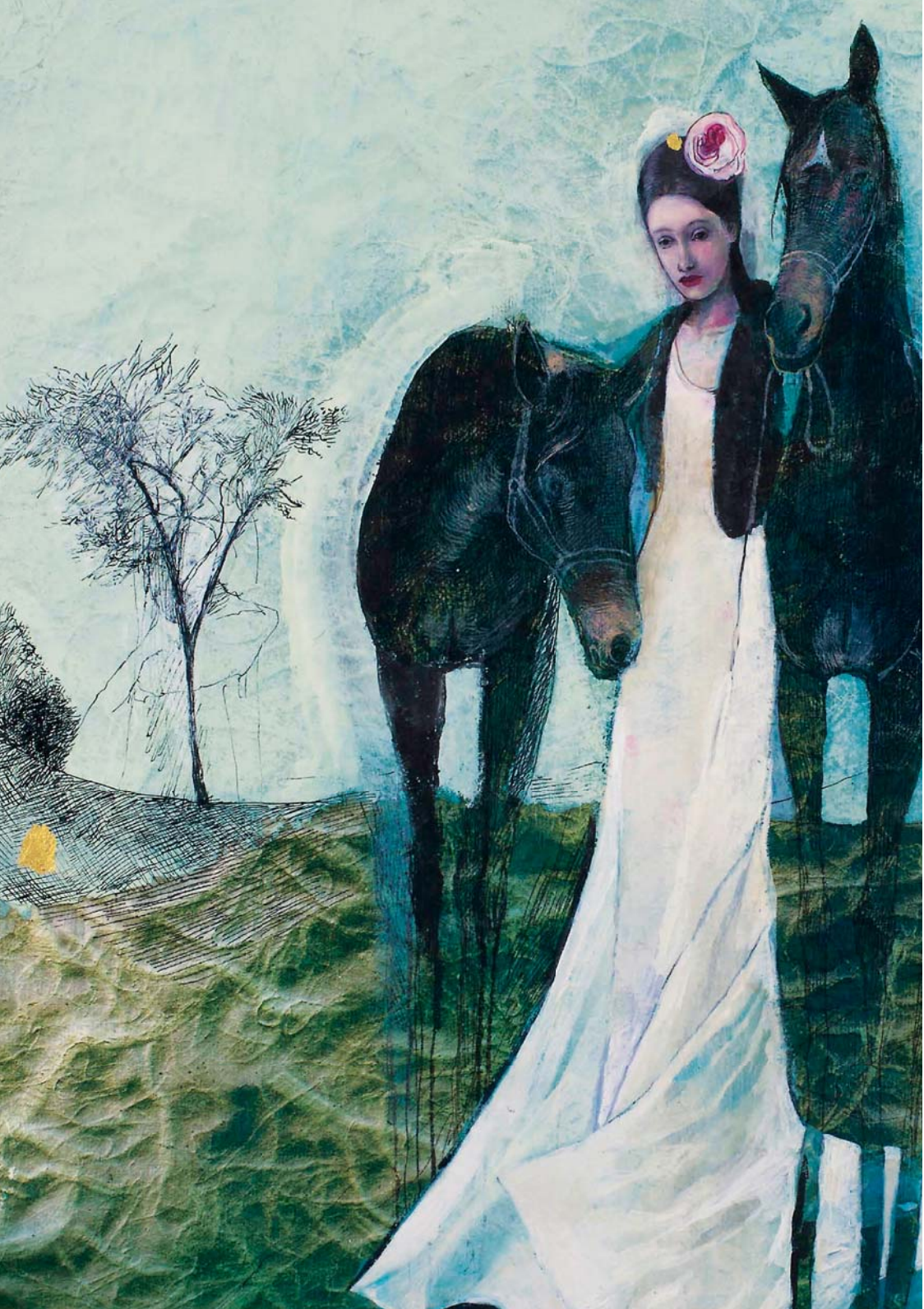
ŠTÚROVCI

najkrajšie básne, prózy a články

ŠTŮROVCI

najkrajšie básne, prózy a články

ŠTÚROVCI

najkrajšie básne, prózy a články

 PERFEKT

Lauren Turnerová
AVRO

Compilation and Prologue © Jozef Čertík, 2000, 2015

Design © Lýdia Valter, 2015

Slovak edition © Perfekt 2015

Cover illustrations © Katarína Vavrová

Illustrations: J. Böss, P. M. Bohúň, E. Fulla, J. B. Klemens, G. Keiselbach,

A. Kováčik, T. Mayerberger

Kniha vyšla s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky.

ŠTÚROVCI

najkrajšie básne, prózy a články

Výber z tvorby štúrovskej generácie zostavil a sprievodné texty napísal Jozef Čertík.

Ilustrácie: obálka a titulný list Katarína Vavrová

Portréty: J. Böss, P. M. Bohúň, E. Fulla, J. B. Klemens, G. Keiselbach,

A. Kováčik, T. Mayerberger

Jazyková redaktorka: Alexandra Cighardová, Mária Sabolová

Grafická úprava: Lýdia Valter

Vydal Perfekt, a. s. Karpatská 7, 811 05 Bratislava, ako svoju 719. publikáciu.

Rok vydania 2015

Druhé doplnené vydanie

Tlač: FINIDR, s. r. o., Český Těšín

Knihu si môžete objednať vo vydavateľstve PERFEKT, Karpatská 7, 811 05 Bratislava 1,

fax: 02/52 49 97 88, e-mail: odbyt@perfekt.sk alebo kúpiť na rovnakej adrese

v kníhkupectve Vojtecha Zamarovského alebo na www.perfekt.sk s 30% zľavou.

Elektronickú verziu tejto knihy si môžete kúpiť na internetových portáloch

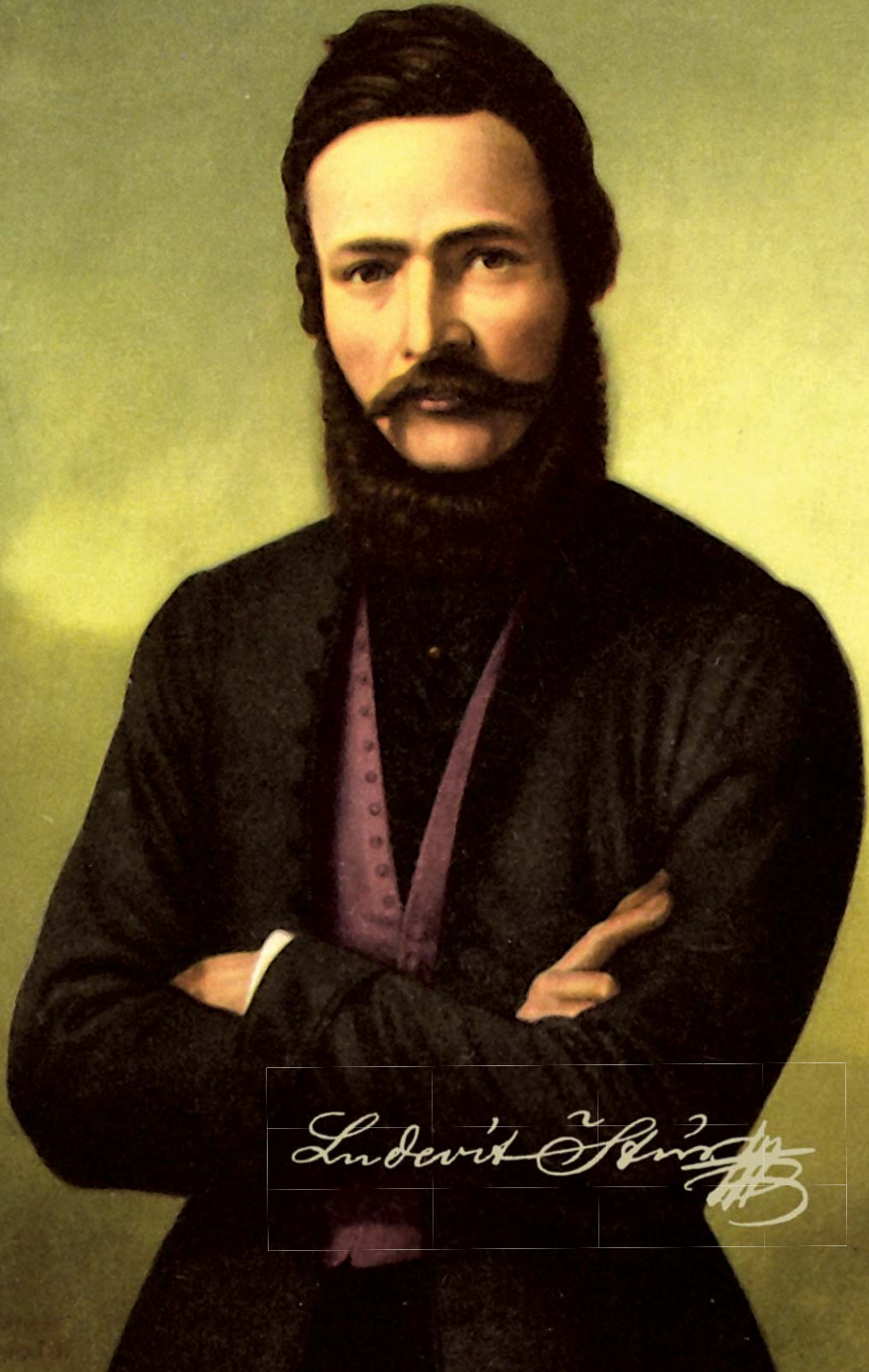
www.martinus.sk, www.dibuk.sk a ďalších.

ISBN 978-80-8046-722-7

www.perfekt.sk

OBSAH

- / 7 / **EUDOVÍT ŠTÚR**
• Dal meno generácii
- / 23 / **JOZEF MILOSLAV HURBAN**
• Prvý predseda Slovenskej národnej rady
- / 39 / **SAMO CHALUPKA**
• Najpopulárnejší štúrovský básnik
- / 51 / **MICHAL MILOSLAV HODŽA**
• Predseda spolku Tatrin
- / 61 / **JANKO KRÁE**
• Divný Janko
- / 81 / **GUSTÁV KAZIMÍR ZECHENTER-LASKOMERSKÝ**
• Stotník akademickej gardy
- / 95 / **MIKULÁŠ DOHNÁNY**
• Štúrov pobočník
- / 103 / **JÁN KALINČIAK**
• Pískal si tú svoju...
- / 117 / **ANDREJ SLÁDKOVIČ**
• Diamant v hrude nezhnije...
- / 135 / **JONÁŠ ZÁBORSKÝ**
• Národný hriešnik
- / 149 / **JÁN BOTTO**
• V stopách Jánošíka
- / 163 / **SAMO BOHDAN HROBOŇ**
• Čarodéjník slova
- / 171 / **JÁN FRANCISCI**
• Krásny Janko
- / 179 / **PAVOL DOBŠINSKÝ**
• Záchranca kráľovstva fantázie
- / 185 / **JANKO MATÚŠKA**
• Zastavme ich, bratia...
- / 194 / **DOTKNÚŤ SA VLASTNÉHO ZRODU**

Ludovic S. S. S. S.

ĽUDOVÍT ŠTÚR

Uhrovec 28. 10. 1815 – 12. 1. 1856 Modra

Dal meno generácii

**„Prázdna je národná samolúbošť,
ktorá v sebe neskrýva nič hlbšie.“**

Centrálna osobnosť kultúrneho, spoločenského a politického pohybu generácie Slovákov, ktorá dostala pomenovanie po ňom: štúrovská. V jeho osobe sme mali básnika, novinára, vedca a predovšetkým politika, organizátora slovenského kultúrneho a politického života prvej polovice 19. storočia. S jeho menom je spojená kodifikácia spisovnej slovenčiny (v roku 1843) v Hlbokom, bol zakladateľom a vedúcim redaktorom Slovenských národných novín (Slovenskje národňje novini), ktoré vychádzali v rokoch 1845 až 1848 v Bratislave s literárnou prílohou Orol tatranský (Orol tatránski). Spolu s Jozefom Miloslavom Hurbanom a Michalom Miloslavom Hodžom založili v septembri 1848 Slovenskú národnú radu. Jej členmi boli okrem nich Daniel Jaroslav Bórik, František Zach, Bedrich Bloudek a Bernard Janček. V slovenskom povstaní 1848/1849 sa usiloval uviesť do života politický a hospodársky program, ktorý sformuloval vo svojich vystúpeniach ako poslanec Uhorského snemu za mesto Zvolen (v ro-

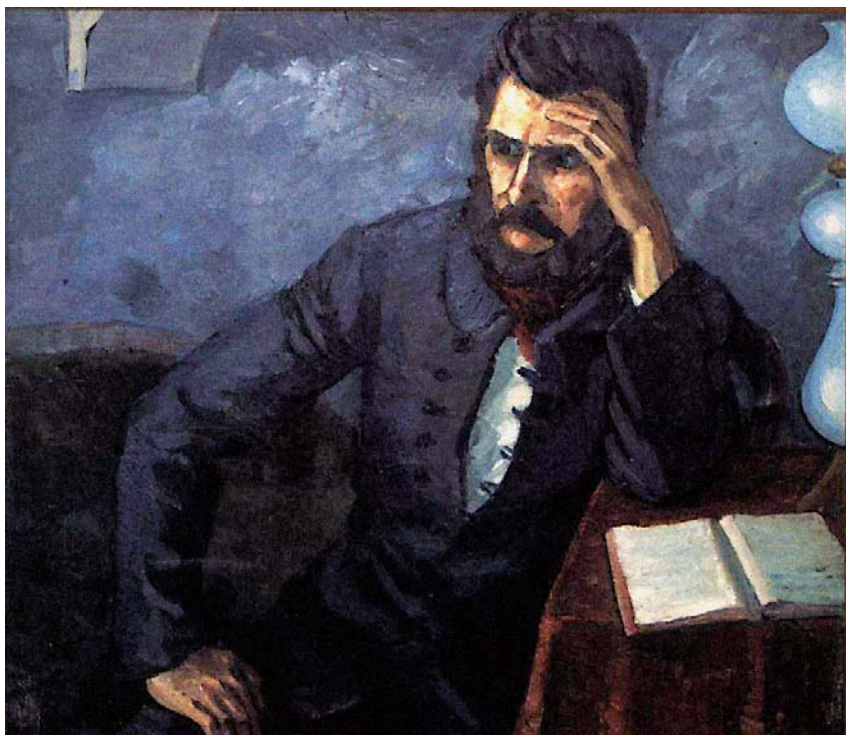
koch 1847 – 1848) v Slovenských národných novinách a svoju konečnú podobu nadobudol v Žiadostiach slovenského národa z mája 1848 v Liptovskom Mikuláši.

Národný a sociálny demokratizmus Štúrovho politického programu narazil, žiaľ, na odpor vodcu maďarskej revolúcie Lajossa Kossutha, ktorý sa opieral predovšetkým o maďarskú šľachtu a výlučnosť práv maďarského národa ako jediného „oprávneného dediča“ politických práv v Uhorsku. Kossuthovo lipnutie na výlučnosti maďarského národa a maďarčiny ako jediného úradného jazyka v dovtedy mnohonárodnom a mnohorečovom Uhorsku viedlo nielen k rozchodu, ale aj k protipohybu a vojenskému konfliktu slovenskej a maďarskej revolúcie.

Ludovít Štúr, ktorý celý svoj život venoval slovenskému kultúrne-
mu a politickému životu, obetoval mu aj svoju lásku k Adele Ostrolúckej, žil od roku 1851 v Modre, kde vychovával siroty po staršom bratovi Karolovi. Sklamany z nespĺnených sľubov Viedne, odmietol miesto v štátnych službách, čím sa stal podozrivým aj pre Viedeň a bol postavený pod policajný dozor. V zime, pred Vianocami, roku 1855 sa na poľovačke v modranskom chotári postrelil tak nešťastne, že 12. januára 1856 na následky zranenia zomrel. Pochovali ho v Modre 16. januára.

Celý pohyb štúrovcov a súčasne s ním aj naše moderné dejiny sa začali pamätným, dnes by sme povedali romantickým, výletom na Devín, zorganizovaným Štúrom 24. apríla 1836.

Tento výlet opísal J. M. Hurban v životopise Ludovít Štúr.

„Otvorte svoje dlho stiesnené srdcia, Slovania, naberte s božou pomocou odvahy k činom. Prázdna je národná samoľúbosť, ktorá v sebe neskrýva nič hlbšie. Ide napokon o ľudstvo, ktorého členmi sme spolu s ostatnými národmi.“

Ľ. Štúr: Slovanstvo a svet budúcnosti, 1851

Rozžehnání

Zapomeň, Drahá, zapomeň jinocha,
nade nímž mraky se bouřlivé shání.
Zapomeň, Drahá, zapomeň na hocha,
jenž Ti posílá bolné rozžehnání:
on na vše světa zapomene slasti,
jenom nikdy, jen nikdy o své vlasti!

Zapomeň, Drahá, zapomeň o junu,
jehož pod lípou máti odchovala.
Zapomeň o něm, jemuž ona v lůnu,
lásku k rodině zpěvy vdechovala:
láska se zřítily, rodina v strasti –
pro ni on hotov všech se zřeknout slastí.

Kdybys' viděla ty bouřlivé mraky,
jak naši Tatra valně obletují,
ó, jistě by Tvé zkalily se zraky!
Naše let mračen směle pozorují:
ať bouří, hříma Tatra, naše máti,
my při ní v bouřích, v hromech budem státi!

Tatra se halí, jinoch zasmucuje.
Co by Ti bylo z jinocha smutného?
Z jinocha, jemuž všecko prorokuje
bouří po celý čas žití zemského,
on v jejím víru na vše zapomene,
jen někdy kradmo na drahé vzpomene.

Rozlúčenie

Zabudni, drahá, zabudni mládenca,
nad ktorým mračná zatienili nebo,
zabudni, drahá, zabudni na chlapca,
ktorý sa vôľne navždy lúči s tebou,
radšej sa zriekne všetkých svetských slastí,
nikdy však, nikdy, nikdy svojej vlasti.

Zabudni, drahá, na druha zabudni,
ktorého matka chovala pod lipou,
ktorého spevmi dojčila noci, dni,
aby tým tuhšie k rodine prilipol.
Láska sa stráca, rodina je v strasti –
neváha pre ňu zriecť sa všetkých slastí.

Keby si, drahá, videla tie mračná,
čo vôkol Tatry hrozivo sa valia,
zastrela by sa aj tvoja tvár krásna!
Náš pohľad je však pevný ako skala.
Nech hromy bijú, Tatra je naša mať,
my pri nej vbúrkach budeme verne stáť!

Tatra sa halí, mládenec sa rmúti.
Čo by si mala z mládenca smutného,
ktorého osud je už rozhodnutý,
víchrice, búrky čakajú na neho,
on v hromoch, bleskoch zabudne na svet zlý,
len občas kradmo na drahých pomyslí.

Preložil Vojtech Kondrót

Kde leží naša bieda?

Hovoríte, že ľud slovenský je opustený, otupený, nedbanlivý, otrocký, unížený, že sa za zlým ľahá, o dobré, čo sa mu aj hlasite predkladá, nehrubo stojí, ba proti tým, ktorí ho k nemu viesť chcú, povstáva; hovoríte, že tento ľud sám seba opustil, že mu nieto rady a pomoci. Tak hovoríte zlí i dobrí, pretvárliví i úprimní priatelia ľudu nášho. Áno, hovoríme i my: ľud náš je všetko to, a ešte viac; opustil sa ten ľud náramne, nenatrafiš v ňom často ráz – čo bys' koľko matal – iskry ľudskejšej, ale nezrovnávame sa v tom s vami, že by mu nebolo rady a pomoci. Žiadať, aby sa človek, sem a tam strhaný, ubitý, ubiedený, o lepšom nepoučený, žiadať, aby človek, ktorý si na celej svojej púti zemskej slobodnejšie nevydýchol, ale ustavične len lomozil, najviac vo službe druhých hrdloval, doma sa trápil a bedáril, vonku sa klaňal a plazil, žiadať, hovorím, aby takýto človek bol zaraz, keď zachcete, k dobrému náklonný, šľachetnejších citov schopný, aby teda zaraz svoje staré hriechy odložil, po vzdelanosti túžil, na svojej cti si zakladal, je smiešnosť, ľahkomyselnosť, netrzeplivosť, a dobre vec povážiac i nespravodlivosť. Nevyrastie ti šľachetnejší, poludňajší strom pod mračným a studeným podnebí, ani naše ovocie nevydarí sa ti na ďalekých polnočných ľadových stranách, a tak veru ani človek neostane ľudským, len tam, kde všetko to, čo cit jeho hodnosti udúša, sa odstráni, kde sa mu slobodná cesta ku známostiam otvorí, kde mu iní v ústrety, nie ako opovržencovi a odhodencovi, ale ako osobe mravnej, blížnemu a priateľovi, prichodia, kde iní v jeho nevedomosti nie pokrývku pre svoje úskoky, pre svoju korisť, ale jeho samého nedostatok a škodu hľadajú. Dobreže ale pozrime na ten náš ľud, v akom bol položení do terajších čias? Čože ho malo pozdvihnúť a povýšiť, čože ho malo k sebavážnosti, k ušľachtilejším mravom, ku známostiam doviest', či to v službe

iných robotovanie, či to pri panštinách bývalé drábskych palíc nad jeho hlavou sa zviňanie, či to časté v pravotách, súdoch odstrkovanie, či tá myšlienka, že nemal nič vlastného a že žil tu, aby žil, a svet len ledabolo prežil, či tie naše, napospol hovoriac, biedne a mizerné školy, či vari dáke väčšie so svetom obcovanie, dáky obchod, dáke znamenitejšie susedstvo? Ak by toto malo národy k dačomu doviest, to by istotne bol náš národ ďaleko priviedol, lebo sa toho všetkého dostatočne naužíval, čo ale toto z nášho národa urobilo, vidíme teraz na ňom nadostač, bo bez ohľadu rečené, všetkej tej opustenosti, nízkości, otrockej podlosti, k lepšiemu nespôsobilnosti, zaľatosti a zostávajúcnosti vo zlom, žiadna iná tak je nie príčina ako náramná a dlhotrvanlivá nášho národa služobnosť a s touto služobnosťou spojený nedostatok každého lepšieho vyučovania. Tu, tu, tu leží bieda naša!

Slobodný človek nedopustí sa takéhoto surovstva, on sa netúli a nekrčí, ale aj vie, čo urobiť a čo nechať má. Toto krčenie sa nášho ľudu tak mu už do obyčaje prišlo, že hľadanie na to človeku vzdelanejšiemu bolo už do neznesenia a nevystania. Tie hlboké úklonky, to strhanie klobúkov už zďaleka pred každým čierno oblečným, to ustavičné rúk bozkávanie každému skoro vyššiemu, známemu, neznámemu dostatočne ukazujú nízku, utlačenú povahu nášho ľudu. Dajedni to volali a volajú dobrotou a ľudskosťou, dajedným bola i je táto uníženosť dáko veľmi po chuti, nazývajúc to mravným držaním a pokorou, ale skutočne takíto ľudkovia majú až veľmi pokorný pochop o ctnosti a добрote a viac-menej zaľúbení sú v dákomsi, čo už len predstavovanom panštení. K takejto pokornej ctnosti u nás už deti od malička vedú. Celkom je iné opravdivá dobrota, ľudskosť ako nízkooplazivosť. Dobrý človek nikoho neobrazí, zavďačí sa, komu čím môže, ľudsky v každom inom hodnosť ľudskú šetrí a kde čo môže, na osoh blížnym svojim, t. j. každému človeku urobí, ale sa ani jeden ani druhý pred nikým neslušne neodhodí a neplazí.

Reč na Uhorskom sneme

15. januára 1848

Že sa živá reč miesto mŕtvej latinskej za diplomatickú vo vlasti našej povýšila, to, ako myslím, každý za dobré uzná, bo nech mŕtvi pochovávajú mŕtvych, a živí nech žijú medzi živými. Ale tejto zásady platnosť a cena v tom najmä záleží, aby sa živí napospol tým lepšie a cieľu primeranejšie rozvíjať a vzdelávať mohli, čo je aj hlavná námeta veku nášho, že vzdelanosť všeobecne rozšíriť sa namáha.

Za slobodou ide vek náš, za slobodou ide vlasť naša, ale k uskutočneniu opravdivej slobody prísne sa vyhľadáva vzdelanosť, bez ktorej sa sloboda vonkoncom uskutočniť nedá. Medzitým ako je povinnosť jednotlivých krajín a štátov tieto dobrodenia rozšíriť a ich užívanie aj jednotlivcom dopriať, tak aj jednotlivci právo majú žiadať, aby sa im k obciahnutiu tohto cieľa potrebné prostriedky od vrchností krajinských podali a od nikoho sa neodopreli. A zo stanoviska tohto prosím stavy a rady, aby ráčili také poriadky urobiť, podľa ktorých by sa v takzvaných elementárnych (počiatočných) školách vo všetkom vynaučovaní reč materinská zadržala, menovite v školách ľudu slovenského rečou vynaučnou slovenská ostala. Tak som presvedčený, že to veľmi leží v záujmoch našej krajiny, aby sa ľud tento vzdelal a duchovne nezanedbal. Oslobodený a osvietenejší ľud nemôže slúžiť za podlý prostriedok proti rozvíjajúcej sa slobode, a ľud náš je predsa posiaľ obyčajnými feudálskymi vzťahmi a farchami zavalený, a to tým viac, že má neúrodné zeme, a na horných stranách Uhorska v pomere o moc väčší počet aristokracie sa nachádza ako na dolnej zemi, a tak jej vtok na ľud o moc ťažší ako tuto. Schudobnelý, ako írsky, ľud tento musí s hladom bojovať, okrem toho na mnohých

miestach vystavali zemskí páni pálenice tak, že už všetok zoslabnutý, zbledlý a len ako tôňa otrhaný sa vláči. Keby pri tomto nešťastí ešte ho to potkať malo, že by ani vyučovanie vo svojej materinskej reči nedostal, teda by sa naozaj do sprostoty celkom pohrúžil a do hrozného duchovného i materiálneho zanedbania upadol. Každý učiteľ z každodennej skúsenosti zná, že je reč materinská najlepšia, najspôsobnejšia k vyučovaniu, bo v tejto nielen myslieť, ale aj cítiť sme naučení, a k dobrému vyučovaniu a vzdelávaniu aj toto je potrebné. Za krátky čas len môže chodiť dieťa chudobného človeka do škôl, ak by sa ešte k tomu v materinskej reči nevyučovalo a len mechanicky v cudzej reči sa učilo, vtedy by také vynaučovanie nie dobré, ale naopak, len škodné následky malo. Preto prosím stavy a rady v záujme ľudu tohto, aby riadne vyučovanie v materinskej reči dostával a odbavovanie služieb Božích v tej samej reči sa mu neporušené zanechalo.

Žiadam teda, žeby sa slová v nárade „kde sa maďarská reč z povinnosti vyučovať má“ vynechali a na ich miesto položilo: „ale nech rečou vyučovania ostane v obciach reč materinská“.

Slov. nár. noviny, č. 255, 25. januára 1848

Nárečie slovenské alebo potreba písania v tomto nárečí

A či je to pravda, že my preto píšeme, aby sme iným národom lahodili, im sa zaľúbili, slovom či my píšeme pre iných a nie radšej z nás a pre nás? Nikdy žiaden národ nepísal pre iných, ako ani jeden veľký umelec (artifex, Künstler) ani nebásnil, ani nemaľoval atď. pre druhých, ale vykonával svoje umelectvo preto, že musel, že ho k tomu vnútorná potreba, ktorú on premôcť nevládal, hnala, že chcel ideál, ktorý sa v jeho duši zjavil, spredmetniť (vergegenständlichen, objectiv machen) a na svetlo vystaviť. Tak ani národ sa nenamáha duchovne pre iných, ale vystavuje na svetlo to, čo sa v jeho duchu nachádza; čím sa zapálil, o tom spieva; čo o Bohu, svete namyslel, pre nás to rozpráva a rozpovedá. Vedomie seba ako národa je národu i každému zámok bezpečný, o ktorý sa všetky naň sa rútiace návaly rozrazia a rozpráskajú, lebo národ sebavedomý je spojený duchom najsilnejšie, on sa znecítiť, sa zašpiniť nedá, on si na bytosti (existencia) svojej a na poctivom staní medzi inými najviac zakladá, lebo žije duchovne.

Spojenie pravdivé je v duchu, a najlepšia proti nebezpečenstvu ohrada je sila vlastná, ktorú my práve v kmeni našom slovenskom prebudiť chceme, prihovárajúc sa k nemu v jeho vlastnom nárečí, ktoré mu hovorí k srdcu a hovorí k mysli.

Opravdivé Slovanstvo je dobré, plné lásky, ono sa prizná ku všetkým svojim deťom, veľkým i malým, nádherným i chatrným, bohatým i chudobným, a to je jeho požehnanie, s ktorým vystupuje a vy-

stúpiť musí pred svetom. Preč teda s každou v Slovanstve osoblivosťou, preč s nízkym, len v kmeni svojom zaľúbení!

Česi nemali ohľad na Slovákov, ani na ich bohaté a určité nárečie, ani na to, že Slováci ich knihy v rozličnom docela nárečí čítali, a keď sami Slováci nárečie české vpletaním vlastných slov do spisov svojich si obľahčiteľ, alebo české formy svojimi určitými formami podoplňovať chceli, mali im to Česi za zlé. Prízvuk (die Betonung) slovenský bol v knihách našich u Čechov vždy chybný a nám samým za chybu pokladaný, a predsa je tento prízvuk u nás docela pravdivý, od českého veľmi odchodný. Všetko toto pripomenuté dokazuje, že knihy od nás Slovákov písané neboli ani formou svojou docela české, lež z väčšej polovice české, a menšej slovenské, práve ale preto ani jedno ani druhé, dajakási zmiešanina, v ktorej sa duch slovenský úplne, tak ako by treba bolo, nevyslovuje a nevyráža. Aby sa táto zmiešanina, ktorá ani jednému ani druhému nepatrí, ktorá nemá žiadneho istého a významného rázu (charakter) prebrala a knihy naše obsahu slovenského i slovenskú úplnú formu mali, obsah teda a forma sa docela vyrovnali, treba myšlienky naše aj v ich vlastnej forme, v tej, v ktorej ony povstávajú, do ktorej sa v duchu našom obliekajú, predstaviť, tak iste aj myšlienky naše úplnejšie, významnejšie, dôraznejšie budú, k duchu kmeňa nášho slovenského mocnejšie prehovoria a diela naše aj formou svojou, slovom, budú diela slovenské.

Radia nám daktorí, aby sme nárečie české podržali a ho len v spisovaní našom plnohlasnejšími našimi formami tu i tam vyplňali: Lež čo si tým poradíme? Hneď ale popredku musíme povedať, že nárečie české našimi formami, ak máme pri jednote v reči spisovnej s Čechmi ostať, nikdy tak vyplňať nemôžeme, ako by sme museli a chceli, bo Česi na takúto premenu a obecné užívanie našich noriem sotva docela pristať môžu. My podľa ducha nášho nárečia nikdy inakšie písať nemôžeme, ako: *pijem, sejem, vidia, chodia, potokoch, brehoch* alebo *potokách*,

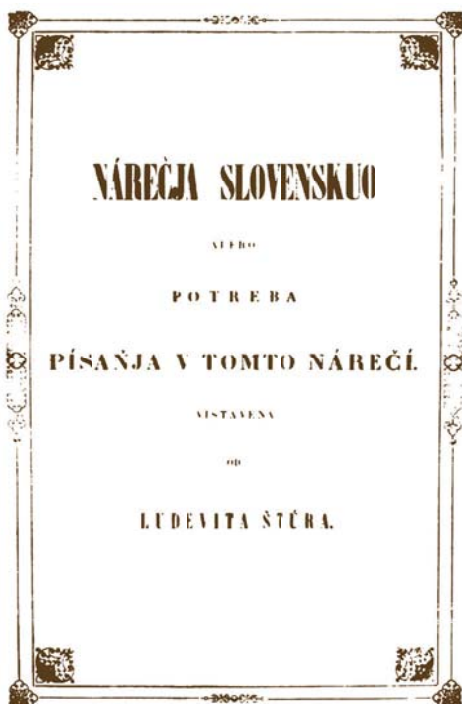
brehách, pre dobrých ľudí, pre veľkých pánov atď. Oni píšu a musia tuším písať: *piji, seji alebo piju, seju, vidí, chodí alebo vidějí, chodějí, potocích, březích, pro dobré lidi, pro velké pány* atď. Teda by sme sa už v tomto sotva zjednotili, a čo by aj na to prišlo, na akú by sa strakatinu a vymyslenú plátaninu reč zrobila!! Čia by to bola reč? Česká či slovenská? Ani jedna! Aký by sa duch v tej reči vyslovoval? Český či slovenský? Ani jeden! A kto by to všetko, ako sa má písať, ustanovil? Dakoľko spisovateľov? Či sú tí mocnejší, silnejší ako národ sám a obecná reč jeho? Dakoľko by ich tak písalo, druhí by pri starom ostali, a jeden by písal tak, druhý inak, lebo by sebevoľnosti dvere boli dokorán otvorené, a čo by stadiaľ vykvitlo? Len číra strakatina spisovná, ktorej by sa za krátky čas každý nasýtil, a potom by sa zas každý k svojmu navrátil. Nie dakoľko hláv tvorí a vymýšľa reč, ale reč si vytvorí národ sám a povinnosť jeho vzdelaných synov je tou rečou, ktorá je jeho, sa k nemu prihovárať a o tom, čo znajú, ho vyučovať.

Bratia naši slovenskí katolíci pridržali sa tiež v dávnejších časoch češtiny, že ale u katolíkov vždy väčšia príchylnosť k svojmu domácejmu ako k nedomácejmu bola, odstúpili skoro od nárečia českého a chytili sa už dávno nášho vlastného slovenského, počnúc v ňom knihy spisovať a vydávať. Pôvodcovia tohto povýšenia nárečia nášho boli na konci minulého stoletia: Ignác Bajza, Ďurko Fándly a slávny Anton Bernolák, ktorí cestu prekliedli slávnemu slovenskému za našich časov spevcovi, Jánovi Hollému, čo dávny a terajší život Slovákov utešene vypieval. Za týmito obrátili sa bratia naši katolícki a nechali nás evanjelikov pri češtine. Povýšenie nárečia nášho slovenského za reč spisovnú od Bernoláka a požehnaných jeho nástupcov vykonané nevyšlo zo sebevoľnosti, ale z pridržania sa domáceho a z toho poznania, že Slováci len v svojom vlastnom nárečí dačo vykonať môžu.

Takto, hľa, pristali bratia naši katolícki k nárečiu nášmu domácejmu, a my evanjelici stále sme dosiaľ pri češtine, či je nie ale pre nás

toto rozčesnutie kmeňa okrem toho nevel'kého, hrozné nešťastie? Kde by sme sa práve, aby sme sa duchovne ďalej podali a všetko, čo nás tisne, prevládali, čím najmocnejšie a najväčšmi spojiť mali!

Prestať teda musí toto rozčesnutie a nastať musí bratské spojenie. Či je nie pravda, že sme sa doteraz s bratmi našimi katolíckymi jeden druhého stránili, že sme o prácach ich pre vzdelanosť a povýšenie národa nášho skoro nevedeli, v nich alebo malú, alebo žiadnu účasť nebrali, a predsa robili bratia naši katolícki to samé, čo aj my robíme a robiť chceme, horeli za tým samým, za čím aj my horíme, na srdci nosili to samé, čo aj my na srdci nosíme!

Titulná strana Štúrovej monografie
Nárečie slovenské alebo potreba písania v tomto nárečí z roku 1846